

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 600/2013-17

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 3. októbra 2013 predbežne prerokoval sťažnosť P. P., D., zastúpeného advokátom JUDr. Ing. B. P., B., vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Zvolen v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 194/2011 a jeho rozsudkom z 15. októbra 2012 a postupom Krajského súdu v Banskej Bystrici v konaní vedenom pod sp. zn. 14 Co 36/2013 a jeho rozsudkom z 12. marca 2013 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť P. P. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 27. júna 2013 doručená sťažnosť P. P., D. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. Ing. B. P., B., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46

ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), ako aj základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy postupom Okresného súdu Zvolen (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 194/2011 (ďalej aj „napadnuté konanie“) a jeho rozsudkom z 15. októbra 2012 a postupom Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 14 Co 36/2013 (ďalej aj „napadnuté konanie“) a jeho rozsudkom z 12. marca 2013 (ďalej len „napadnutý rozsudok“).

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ sa žalobou zo 7. novembra 2011 na okresnom súde domáhal proti odporkyni zaplata sumy 33 194 € z titulu bezdôvodného obohatenia. Skutkový a právny základ tejto žaloby vychádza zo skutočnosti, že sťažovateľ a žalovaná uzavreli ako kupujúci 9. novembra 2009 s predávajúcim kúpnu zmluvu, ktorej predmetom bol prevod vlastníckeho práva k nehnuteľnosti do podielového spoluvlastníctva, pričom kupujúci (teda sťažovateľ s žalovanou) pri podpise kúpnej zmluvy mali podľa tvrdenia sťažovateľa uzavrieť ústnu dohodu, predmetom ktorej mal byť prísľub žalovanej, že v budúcnosti mu vyplatí polovicu kúpnej ceny nehnuteľnosti, alebo na neho prevedie svoj podiel na nehnuteľnosti. Na základe tejto ústnej dohody existovala podľa sťažovateľa povinnosť vyplývajúca jednak z kúpnej zmluvy a tiež zo zákona zaplatiť kúpnu cenu, pričom túto v plnej výške (teda aj za žalovanú) zaplatil prevodom zo svojho účtu na účet predávajúceho. V tejto súvislosti sťažovateľ v dôsledku toho, že kúpna zmluva predstavuje solidárny záväzok, upozorňuje na § 511 ods. 3 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého keďže dlh splnil sám, je oprávnený požadovať náhradu od odporkyne.

Aj napriek tomu, že sťažovateľ svoj nárok uplatnil včas a riadne, okresný súd žalobu sťažovateľa v celom rozsahu zamietol a zároveň ho zaviazal na náhradu trov konania. Podľa tvrdenia sťažovateľa okresný súd *«svoje rozhodnutie o zamietnutí návrhu navrhovateľa založil na zistení, že mal za to, že sťažovateľ peňažnú sumu, ktorá je predmetom tohto konania daroval. K tejto úvahe dospel súd aj po tom, čo vypočul matku p..., ktorej výpoveď sa súdu javila ako logická. Predmetné tvrdenia matky p..., ktoré boli*

v úplnom rozpore s čestným vyhlásením sťažovateľa zo dňa 08. 10. 2012 boli nepravdivé, no poukazujeme na to, že je to milujúca matka, ktorá nepochybne a logicky „nepôjde proti vlastnej dcére“ a toto nepriame svedectvo najbližšieho rodinného príslušníka, ktoré bolo v úplnom rozpore s čestným vyhlásením sťažovateľa nemožno považovať za jediný dôkaz v celom konaní... v danej veci sa bolo treba primárne vysporiadať s otázkou či nárok, ktorý je predmetom konania nevyplýva priamo zo zákona a následne či bola uzavretá darovacia zmluva medzi účastníkmi, pričom dôkazné bremeno má v tomto smere účastník, ktorý jej existenciu tvrdí, teda p. ...» (žalovaná, pozn.).

Podľa názoru sťažovateľa «neobstojí argument, že ak nie je možné preukázať existenciu zmluvy o pôžičke ani o darovaní, treba sa prikloniť k tomu, že sťažovateľ neunesol dôkazné bremeno. Sťažovateľ uniesol dôkazné bremeno už len tým, že predložil kúpnu zmluvu a výpis z účtu, nakoľko ide o nárok zákonný. Ak by aj p... vlastnila nehnuteľnosť na základe právneho titulu darovacej zmluvy (čo rezolútne odmietame), takýto výkon práva by bol v úplnom a zásadnom rozpore so zákonným postupom a zaužívanou praxou a dobrými mravmi, nakoľko to v spoločnosti nie je bežné a prirodzené nadobúdať nehnuteľnosti na základe kúpnej zmluvy bez zaplatenia kúpnej ceny a vylúčiť existenciu § 511 ods. 3 nepodloženým tvrdením že sa jedná o dar. V predmetnej veci sa odvolací súd vôbec nevysporiadal s otázkou, či nárok uplatnený sťažovateľom nevyplýva z ustanovenia § 511 ods. 3 Občianskeho zákonníka to napriek tomu, že sťažovateľ uvedenú skutočnosť v odvolaní namietal a nárok bol žalobou podanou dňa 07. 11. 2011 na Okresný súd Zvolen uplatnený riadne a včas... odvolací súd riadne nepreskúmal rozsudok OS Zvolen v zmysle riadne podaného odvolania a v podstate sa obmedzuje len na konštatovanie, že sa stotožňuje s dôvodmi rozhodnutia súdu prvého stupňa a že predmetná finančná suma bola darom... Rovnako upozorňujeme na to, že v danom prípade neexistuje predvídateľnosť práva a bol porušený princíp právnej istoty, nakoľko súdy v obdobných prípadoch rozhodujú presne opačne. Do pozornosti dávame predovšetkým Rozsudok NS SR 2 MCdo/23/2011, v zmysle ktorého: bezdôvodne sa obohatil aj ten, za koho sa plnilo, čo podľa práva mal plniť sám (§ 454 Občianskeho zákonníka). Táto skutková podstata je naplnená za predpokladu, že ten, kto plní inému (poskytol mu plnenie, ktoré má majetkovú hodnotu), túto povinnosť nemal a plnil, namiesto toho, kto bol na toto plnenie

povinný (t. j. namiesto dlžníka). Nie je rozhodujúce, či plnenie bolo poskytnuté so súhlasom dlžníka, no nesmie ísť o situáciu, kedy by bolo plnené proti jeho vôli. Predpokladom je, že prijatím plnenia veriteľom zanikol dlh dlžníka. Dlžník, za ktorého bolo plnené, sa tak stáva obohateným na úkor toho, kto za neho veriteľovi plnenie poskytol (uspokojil veriteľovu pohľadávku, prípadne iba čiastočne). Takýmto splnením dlžníkovho dlhu sa jeho majetkový stav neznížil, ako by tomu bolo, pokiaľ by svojmu veriteľovi plnil zo svojho. Obohatený tak získava majetkový prospech v okamihu, keď zanikol jeho dlh. Právna povinnosť k plneniu medzi dlžníkom a veriteľom môže vyplývať zo zákona alebo zo zmluvného záväzku. Ten, kto plnil za iného (dlžníka), má právo požadovať vydanie bezdôvodného obohatenia od toho za koho plnil, a nie od toho, komu plnil.“

V konaní nebolo jednoznačne preukázané, že by žalobca poskytol žalovanej peňažnú sumu bez protiplnenia, t. j. darovaním, čo potvrdzuje aj tvrdenie súdu uvedením na str. 8 Rozsudku, že je veľmi ťažko jednoznačne preukázať „pravdu“ interpretovanú žalobcom a „pravdu“ interpretovanú žalovanou a preto sa súd priklonil k záveru, že sa javí, že konanie žalobcu treba považovať za dar. Teda máme za to, že existujúce rozsudky OS Zvolen a KS BB sú prekvapivými rozhodnutiami. Navyše dávame do pozornosti súdu, že KS BB o odvolaní sťažovateľa rozhodol cca do 3 mesiacov od predloženia spisu zo strany prvostupňového súdu. Uvedená rýchlosť konania je na slovenské pomery neštandardná.».

Na základe uvedeného sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie takto rozhodol:

„Základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd Rozsudkom Okresného súdu Zvolen 6 C/194/2011-127 a Rozsudkom Rozsudok Krajského súdu Banská Bystrica 14 Co/36/2013- 199 a ich postupom porušené boli.

Okresný súd Zvolen 6 C/194/2011-127 a Krajský súd Banská Bystrica v konaní 14 Co/36/2013-199 porušil základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu ako aj vlastníť majetok podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

Rozsudok Okresného súdu Zvolen 6 C/194/2011-127 a Rozsudok Krajského súdu Banská Bystrica 14 Co/36/2013 sa zrušuje a vec vracia na ďalšie konanie.

Ústavný súd sťažovateľovi priznáva náhradu trov konania – právneho zastúpenia vo výške 500,74 EUR vyčíslenej v prílohe, ktorý sú Okresný súd Zvolen a Krajský súd Banská Bystrica povinní zaplatiť spoločne a nerozdielne na účet právneho zástupcu sťažovateľa... v lehote dvoch mesiacov odo dňa právoplatnosti rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Skúma pritom tak všeobecné, ako aj osobitné náležitosti návrhu (sťažnosti) podľa ustanovenia § 49 až § 56 zákona o ústavnom súde vrátane okolností, ktoré by mohli byť dôvodom na jeho odmietnutie.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

II.1 K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 194/2011 a jeho napadnutým rozsudkom

Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri uplatňovaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany svojich základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným (všeobecným) súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07).

V posudzovanom prípade mohol sťažovateľ podať proti napadnutému rozsudku okresného súdu odvolanie (ktoré aj podal), o ktorom bol oprávnený a aj povinný rozhodnúť krajský súd. Právomoc krajského súdu rozhodnúť o odvolaní sťažovateľa vylučuje právomoc ústavného súdu rozhodnúť o tejto časti sťažnosti.

Na základe uvedeného ústavný súd pri predbežnom prerokovaní odmietol túto časť sťažnosti sťažovateľa podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok svojej právomoci.

II.2 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 14 Co 36/2013 a jeho napadnutým rozsudkom

Z § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

Ústavný súd vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru už uviedol, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy zákonodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07).

Základom argumentácie sťažovateľa je jeho nesúhlas s hodnotením dôkazov zo strany krajského súdu, ako aj jeho právny záver, podľa ktorého neuniesol dôkazne bremeno, keďže podľa neho sa krajský súd mal „*primárne vysporiadať s otázkou či nárok, ktorý je predmetom konania nevyplýva priamo zo zákona a následne či bola uzavretá darovacia zmluva medzi účastníkmi, pričom dôkazné bremeno má v tomto smere účastník, ktorý jej existenciu tvrdí*“ (žalovaná, pozn.).

V odôvodnení napadnutého rozsudku krajského súdu sa okrem iného uvádza:

„Z obsahu spisu vyplývajú že navrhovateľ a odporkyňa ako kupujúci uzatvorili dňa 9. 11. 2009 kúpnu zmluvu, predmetom ktorej bol prevod vlastníckeho práva k nehnuteľnosti zapísanej na Správe katastra v Ž... z predávajúceho na kupujúcich. V zmysle čl. II bodu 2.1 kúpnej zmluvy previedol predávajúci vlastnícke právo k predmetu kúpy na predávajúcu vo výške 1/2 na každého, pričom kupujúci sa zaviazali uhradiť kúpnu cenu vo výške 66 388,- Eur. Z predmetnej kúpnej zmluvy je zrejmé, že okrem navrhovateľa ako kupujúceho v 1) rade vystupovala odporkyňa ako kupujúca v 2) rade. Kúpnu cenu za byt zaplatil navrhovateľ ako kupujúci v 1) rade a to v plnej výške 66 388,- Eur a to prevodom zo svojho účtu na účet predávajúceho. Odporkyňa ako kupujúca 2) sa na zaplatení kúpnej ceny nepodieľala a to aj napriek skutočnosti, že na kúpnej zmluve rovnako vystupovala ako kupujúca.

Predmetom sporu medzi účastníkmi konania, bol nárok zo strany navrhovateľa voči odporkyni na zaplatenie časti kúpnej ceny zodpovedajúcej podielu odporkyne vo výške 33 194,- Eur. V tejto súvislosti navrhovateľ tvrdil, že s odporkyňou uzatvoril pri podpise kúpnej zmluvy ústnu dohodu, na základe ktorej sa mala odporkyňa zaviazat, že v budúcnosti dôjde z jej strany k vyplateniu polovice kúpnej ceny navrhovateľovi, alebo k prevodu polovice podielu na nehnuteľnosti patriaceho odporkyni na navrhovateľa.

Ako vyplynulo z vykonaného dokazovania, tak navrhovateľ existenciu ústnej dohody v konaní nepreukázal. Pokiaľ sa navrhovateľ v tejto súvislosti odvolával na výpovede svedkov... tak treba uviesť, že títo osobne prítomní žiadnej ústnej dohody, ktorá mala byť medzi navrhovateľom a odporkyňou uzatvorená neboli. Ako vyplýva z výpovedi svedkov, tak títo sa k otázke uvedenej dohody mali vyjadriť len v súvislosti s tým, že to mali počuť len od odporkyne. Táto však v zásade akúkoľvek dohodu s navrhovateľom o vrátení sumy

33 194,- Eur popierala, ako aj to, že by v budúcnosti mala previesť na navrhovateľa podiel k bytu, ktorý získala kúpnu zmluvou.

Navrhovateľka s odporcom sa poznali, ako vyplýva z obsahu spisu po dlhšiu dobu. Počas tejto doby navrhovateľ poskytoval vo vzťahu k odporkyni rôzne majetkové výhody. Toto nepoprel ani samotný navrhovateľ, ale aj z podaného odvolania navrhovateľa proti rozsudku okresného súdu tieto okolnosti vyplývajú. Pokiaľ za daných skutkových okolností okresný súd vyvodil, že suma 33.194,- Eur, ktorá bola vyplatená navrhovateľom predávajúcemu aj za odporkyňu je dar, tak tento záver súdu prvého stupňa považuje aj krajský súd za správny. K darovaniu finančných prostriedkov pre odporkyňu mohlo dôjsť aj takým spôsobom, že navrhovateľ vystavil jednostranný príkaz aj na úhradu tej časti finančných prostriedkov, ktoré mala kupujúcemu zaplatiť odporkyňa. Takéto plnenie zo strany navrhovateľa za odporkyňu táto neodmietla a považovala to za dar finančných prostriedkov vyplývajúcich z kontextu aj ostatných majetkových výhod, ktoré navrhovateľ vo vzťahu k odporkyni poskytoval. Je treba poukázať na to, že navrhovateľ vo vzťahu k odporkyni si vrátenie sumy 33 194,- Eur žiadnym spôsobom nepoistil písomnou zmluvou, z ktorej by vyplývalo, že odporkyňa je povinná finančnú čiastku navrhovateľovi zaplatiť prípadne previesť na navrhovateľa spätne spoluvlastnícky podiel, ktorý kúpnu zmluvou nadobudla. Takéto zabezpečenie pohľadávky, vzhľadom na vzťahy, ktoré medzi navrhovateľom a odporkyňou existovali to navrhovateľ zrejme nepovažoval v tom čase za potrebné. Ak navrhovateľ nepreukázal existenciu ústnej dohody o tom, že má odporkyňa navrhovateľovi vrátiť sumu 33 194,-, potom nemožno hovoriť ani o tom, že by sa odporkyňa na úkor navrhovateľa bezdôvodne obohatila.“

V súvislosti s v sťažnosti formulovanými námietkami sťažovateľa smerujúcimi proti rozhodnutiam všeobecných súdov ústavný súd považuje za potrebné poukázať na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil.

Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neutržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02). O svojvôli pri výklade alebo aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom možno uvažovať vtedy, ak by sa jeho názor natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (napr. I. ÚS 115/02, I. ÚS 176/03).

Vzhľadom na uvedené skutočnosti bolo preto úlohou ústavného súdu posúdiť, či krajský súd ako odvolací súd svoj rozsudok sp. zn. 14 Co 36/2013 z 12. marca 2013 primeraným spôsobom odôvodnil a či ho nemožno považovať za arbitrárny, a teda z ústavného hľadiska za neakceptovateľný a neutržateľný.

Ústavný súd v kontexte sťažovateľovej argumentácie týkajúcej sa neústavnosti hodnotenia dôkazov a vyslovenia právneho záveru o neunesení dôkazného bremena krajským súdom aj vo vzťahu k posudzovanej veci zdôrazňuje, že mu zásadne neprislúcha hodnotiť skutkové zistenia všeobecných súdov, prípadne ich nahrádzať svojím vlastným hodnotením. V nadväznosti na argumentáciu sťažovateľa týkajúcu sa hodnotenia dôkazov ústavný súd zdôrazňuje, že zásada voľného hodnotenia dôkazov vyjadruje, že záver, ktorý si sudca urobí o pravdivosti či nepravdivosti tvrdených skutočností vzhľadom na poznatky získané z vykonaných dôkazov, je vecou vnútorného sudcovho presvedčenia a jeho logického myšlienkového postupu. Základom hodnotiaceho postupu sudcu by okrem ľudských a odborných skúseností mali byť pravidlá logického myslenia, ku ktorým patrí okrem iných zásada totožnosti, podľa ktorej sa vyžaduje, aby sa v určitej úvahe zachovával rovnaký význam použitých výrazov, ďalej zásada vylúčenia sporu, z ktorej vyplýva, že v tom istom čase a za tých istých podmienok nemôže zároveň platiť nejaké tvrdenie a jeho protiklad, ako aj zásada vylúčenia tretieho, podľa ktorej z dvoch protikladných tvrdení musí byť jedno pravdivé, a tiež zásada dostatočného

dôvodu, ktorá vyžaduje, aby každé pravdivé tvrdenie bolo dostatočne odôvodnené (porovnaj právne názory Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vyslovené v rozsudku sp. zn. 6 M Cdo 1/2010).

Krajský súd v napadnutom rozsudku dostatočne konkrétne, zrozumiteľne, no najmä právne korektne odôvodnil právny názor o tom, že sťažovateľ neunesol dôkazné bremeno o existencii ústnej dohody medzi ním a žalovanou o vrátení sumy 33 194 €, pričom existencia tejto dohody je nevyhnutným predpokladom pre záver o bezdôvodnom obohatení žalovanej. Pokiaľ sťažovateľ namieta povinnosť krajského súdu prihliadať na to, či nárok, ktorý je predmetom konania, nevyplýva priamo zo zákona (§ 511 ods. 3 Občianskeho zákonníka), citované ustanovenie je nevyhnutné vykladať v nadväznosti na ucelenú úpravu obsiahnutú v § 511 Občianskeho zákonníka.

Podľa § 511 Občianskeho zákonníka ak právnym predpisom alebo rozhodnutím súdu je ustanovené alebo účastníkmi dohodnuté alebo ak to vyplýva z povahy plnenia, že viac dlžníkov má tomu istému veriteľovi splniť dlh spoločne a nerozdielne, je veriteľ oprávnený požadovať plnenie od ktoréhokoľvek z nich. Ak dlh splní jeden dlžník, povinnosť ostatných zanikne (odsek 1). Ak dlžník v rozsahu uplatneného nároku dlh sám splnil, je oprávnený požadovať náhradu od ostatných podľa ich podielov. Pokiaľ nemôže niektorý z dlžníkov svoj podiel splniť, rozvrhne sa tento podiel rovnakým dielom na všetkých ostatných (odsek 3).

Sťažovateľ vychádza z premisy, že z kúpnej zmluvy uzavretej v okolnostiach konkrétnej veci medzi ním a žalovanou vyplýva bez ďalšieho „solidárny záväzok“. Uvedený záver však s prihliadnutím na § 511 ods. 1 Občianskeho zákonníka nevyplýva zo žiadneho právneho predpisu, rozhodnutia súdu, dohody účastníkov ani z povahy peňažného plnenia, ktoré je zásadne deliteľným plnením. Preto s prihliadnutím na už citované v nadväznosti na námietku sťažovateľa, podľa ktorej sa krajský súd vôbec nevysporiadal s otázkou, „či nárok uplatnený sťažovateľom nevyplýva z ustanovenia § 511 ods. 3 Občianskeho zákonníka“, ústavný súd zdôrazňuje, že súčasťou obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva na spravodlivé súdne

konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03).

Pokiaľ sa teda krajský súd v odôvodnení napadnutého rozsudku nezaoberal výkladom § 511 ods. 3 Občianskeho zákonníka, vychádzajúc z úvahy (podľa názoru ústavného súdu ústavne akceptovateľnej), že v prerokúvanej veci to nemá podstatný význam, nemožno len na tomto základe dospieť k záveru o neústavnosti napadnutého rozsudku krajského súdu a postupu, ktorý predchádzal jeho vydaniu.

Podľa názoru ústavného súdu krajský súd vykonal ústavne súladný výklad platných (na vec sa vzťahujúcich) právnych noriem, ktorý nie je svojvoľný a nepopiera ich zmysel a účel. Odôvodnenie napadnutého rozsudku krajského súdu jasným a zrozumiteľným spôsobom reaguje na všetky pre vec z hľadiska právneho i skutkového podstatné argumenty sťažovateľa obsiahnuté v jeho odvolaní proti rozsudku okresného súdu. Takéto odôvodnenie považuje ústavný súd za dostatočné, ústavne konformné a spôsob aplikácie dotknutých noriem krajským súdom za zlučiteľný s ústavou i medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách.

Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde sťažnosť v tejto časti odmietol z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

II.2.3 K namietanému porušeniu základného práva čl. 20 ods. 1 ústavy postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 14 Co 36/2013 a jeho napadnutým rozsudkom

V súvislosti s namietaným porušením základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy ústavný súd poukazuje na svoj ustálený právny názor, podľa ktorého všeobecný súd zásadne nemôže byť sekundárnym porušovateľom základných práv a práv hmotného charakteru, ku ktorým nepochybne patrí aj základné právo podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, ak toto porušenie nevyplýva z toho, že všeobecný súd súčasne porušil ústavnoprosesné princípy vyplývajúce z čl. 46 až čl. 48 ústavy, resp. z čl. 6 ods. 1 dohovoru. O prípadnom porušení základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy by bolo teda možné uvažovať len vtedy, ak by zo strany všeobecného súdu primárne došlo aj k porušeniu niektorého zo základných práv, resp. ústavnoprosesných princíпов vyjadrených v čl. 46 až čl. 48 ústavy, resp. v čl. 6 ods. 1 dohovoru, prípadne v spojení s ich porušením (m. m. II. ÚS 78/05 alebo IV. ÚS 326/07).

Keďže ústavný súd dospel k záveru, že napadnutým rozsudkom krajského súdu ani postupom, ktorý prechádzal jeho vydaniu, nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy ani jeho práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, tak v danom prípade nemožno uvažovať ani o porušení jeho základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy.

Na tomto základe ústavný súd pri predbežnom prerokovaní tejto časti sťažnosti sťažovateľa konštatoval, že medzi napadnutým rozsudkom krajského súdu a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu, a obsahom základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy neexistuje taká príčinná súvislosť, ktorá by reálne signalizovala možnosť vysloviť jeho porušenie po prípadnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie, a preto túto časť sťažnosti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku bolo bez právneho dôvodu, aby sa ústavný súd zaoberal ďalšími návrhmi uplatnenými v sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 3. októbra 2013